

**Checklist beleidskeuzes
bestuurlijke boete **inclusief wijzigingen**
per 1/1/2017**

Colofon

Uitgave

Stimulansz
Postbus 2758
3500 GT Utrecht
T (030)2982800
F (030)2982801
www.stimulansz.nl
info@stimulansz.nl

Projectleiding

Het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (VNG KCHN) trekt in dit traject samen op met Stimulansz. Het VNG KCHN voert daarbij de regie over het traject.

Auteurs

Evelien Meester – Stimulansz
Peter Kuus – Utrecht
Jan de Brouwer – VNG KCHN
Peter Haas - Quaesta

© Stimulansz, augustus 2016 (versie 2)
mei 2016 (versie 1)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Stimulansz kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Inleiding

De Fraudewet is inwerking getreden met ingang van 1 januari 2013. In de wet is ruimte gelaten voor gemeentelijk beleid. Na invoering is er een aantal uitspraken gedaan door de Centrale Raad van Beroep¹ die grote invloed hebben op de wijze waarop de boete uitgevoerd moet worden. De uitspraken van de Centrale Raad zien echter altijd op een concrete situatie. Dat betekent dat er ook een heel aantal situaties niet is genoemd en beschreven in de uitspraken. Het bestuursorgaan (de gemeente) zal op een aantal onderdelen zelf moeten bepalen hoe ze de wet concreet wil uitvoeren.

Uit regiobijeenkomsten van het VNG KCHN over de Fraudewet is gebleken dat het lastig is om alle keuzemogelijkheden in kaart te krijgen. Om gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van deze wet is deze checklist ontwikkeld. Deze checklist beoogt geen inhoudelijke informatie te geven, enkel een overzicht van de onderdelen waarover een keuze gemaakt moet worden. Per onderwerp wordt voor nadere uitleg van de keuzes verwezen naar andere producten die te vinden zijn in het [VNG-dossier Handhaving en Fraudewet](#).

Per 1 januari 2017 wordt de Fraudewet gewijzigd, onder meer naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad van november 2014. In deze checklist vindt u een overzicht van de aanpassingen die u als gevolg daarvan in uw beleid moet doorvoeren. Deze aanpassingen zijn te herkennen aan de rode tekstkleur. Beleidskeuzes die niet meer mogelijk zijn, zijn doorgehaald (~~doorgehaald~~).

Leeswijzer

De checklist geeft een overzicht van keuzes die gemaakt kunnen worden. Per keuze wordt u voor meer informatie verwezen naar het betreffende product waar u meer informatie kunt vinden.

Verwijzingen

Handreiking: <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/handhaving-en-fraudewet/publicaties/handreiking-fraudewet>

Werkwijzer: <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/handhaving-en-fraudewet/publicaties/werkwijzer-draagkracht-en-boete>

Vragen 11/012016: https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2016/20160210-vragen-nav-uitspraken-crvbjan2016.pdf

Handvatten: <https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/handhaving-en-fraudewet/publicaties/handvatten-wijzigingen-fraudewet-en-boetebesluit>

¹ Uitspraken CRvB van 24 november 2014, 23 juni 2015 en 11 januari 2016.

Inhoud

Inleiding	3
Checklist	5
Proces voorafgaand aan de boete	5
✓ Termijn waarbinnen inlichtingen verstrekt moeten worden.....	5
✓ Maatregel bij verlies voorliggende voorziening	5
✓ Heroverwogen reeds opgelegde boetes.....	5
Proces opleggen boete	6
✓ Onderscheid lichte en zware procedure	6
✓ Zienswijze vragen	6
✓ Knip in proces	6
✓ Moment uitvragen draagkracht.....	6
Hoogte boete	7
✓ Boete of waarschuwing	7
✓ Mate van verwijtbaarheid	7
✓ Fictieve draagkracht.....	7
✓ Afronding boete op veelvoud van € 10,-.....	7
✓ Recidive na nulfraude	7
✓ Maximale hoogte boete	7
Invorderen en schuldregeling.....	9
✓ Afzien terugvordering	9
✓ Incasso bij werkaanvaarding	9
✓ Volgorde van incasso	9
✓ Verrekenen.....	9
✓ Schuldregeling	9
✓ Wordt binnen vijf na het besluit tot kwijtschelding weer een bestuurlijke boete opgelegd wegens schending inlichtingenplicht, dan wordt de kwijtschelding van de eerdere boete herzien.	9
✗ Robuuste incasso.....	9

Checklist

Proces voorafgaand aan de boete

✓ **Termijn waarbinnen inlichtingen verstrekt moeten worden**

In de wet² staat dat betrokkene de inlichtingen 'onverwijld' verstrekt. Er moet worden vastgelegd wat onder onverwijld wordt verstaan. Vooraf? Binnen vijf werkdagen? Met het rechtmatigheidsformulier?

Bron: Handreiking, hoofdstuk 2.1

✓ **Maatregel bij verlies voorliggende voorziening**

In de maatregelverordening kan een bepaling worden opgenomen voor het geval iemand een passende en toereikende voorliggende voorziening verliest door toepassing van robuuste incasso.

Bron: Handreiking hoofdstuk 7.1

✓ **Heroverwegen reeds opgelegde boetes**

Er is geen noodzaak om reeds opgelegde boetes te herzien als gevolg van de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Het is echter wel mogelijk om dit te doen.

Bron: Handvatten hoofdstuk 6

² Artikel 30c, derde lid Wet Suwi, artikel 17, eerste lid PW, artikel 13 IOAW en IOAZ
Checklist beleidskeuzes bestuurlijke boete, Stimulansz en VNG KCHN, augustus 2016 – versie 2 inclusief wijzigingen
1/1/2017

Proces opleggen boete

✓ **Onderscheid lichte en zware procedure**

Als er sprake is van een benadelingsbedrag van ten hoogste € 340,- dan kan de boete via de lichte procedure worden afgehandeld. Er kan ook worden gekozen om op bepaalde onderdelen wel de zware procedure toe te passen en op andere onderdelen de lichte procedure.

Bron: Handreiking hoofdstuk 3

✓ **Zienswijze vragen**

Vanaf de zware procedure moet de zienswijze gevraagd worden. Het vragen van de zienswijze is vormvrij en dat betekent dat het college een keuze moet maken: schriftelijk, e-mail, mondeling, telefonisch of een mengvorm.

Bron: Handreiking hoofdstuk 3.1.1

✓ **Knip in proces**

Degene die de schending van de inlichtingenplicht heeft geconstateerd, mag niet dezelfde persoon zijn die de boete oplegt. Dit kan een daartoe aangestelde boete-ambtenaar zijn, maar het kan ook een collega met dezelfde functie, of een medewerker terugvordering en verhaal zijn³.

Bron: Handreiking hoofdstuk 3.1.2

✓ **Moment uitvragen draagkracht**

Voor de hoogte van de boete is de draagkracht relevant. De bewijslast ligt bij de overtreder. Het college moet deze draagkracht ergens in het proces opvragen, bijvoorbeeld bij het sturen van de voornemensbrief.

Bron: Werkwijzer hoofdstuk 2.3

³ Artikel 10:3 lid 4: Indien artikel 5:53 van toepassing is, wordt mandaat niet verleend aan degene die van de overtreding een rapport of proces verbaal heeft opgemaakt.

Hoogte boete

✓ Boete of waarschuwing

Als er sprake is van een schending van de inlichtingenplicht zonder dat sprake is van een benadelingsbedrag, dan kan het college kiezen tussen een waarschuwing en een boete. De mogelijkheden om een waarschuwing te geven worden uitgebreid in de nieuwe Fraudewet. **De situaties waarin een waarschuwing kan worden opgelegd worden bepaald bij algemene maatregel van bestuur.**

Bron: Handreiking hoofdstuk 2.2, Handvatten hoofdstuk 7

✓ Mate van verwijtbaarheid

In het Boetebesluit zijn drie criteria opgenomen die in ieder geval leiden tot verminderde verwijtbaarheid. Deze criteria worden uitgebreid in het nieuwe Boetebesluit. Gemeenten kunnen ook nu al deze of andere criteria die leiden tot verminderde verwijtbaarheid toevoegen.

Bron: Handvatten hoofdstuk 5

✓ Fictieve draagkracht

Voor de berekening van de fictieve draagkracht moet een heel aantal keuzes gemaakt worden.

- Wordt 90% van de bijstandsnorm aangehouden, of wordt rekening gehouden met de verhogingen zoals geregeld in 475d Rv?
- Wordt het vermogen meegenomen in de berekening van de afloscapaciteit?
- Hoe wordt de fictieve draagkracht van kostendelers vastgesteld? Bijvoorbeeld op 90% van de norm alleenstaande of gehuwden, 90% van de kostendelersnorm of € 45,- op grond van art. 24a WvSr?
- Wat is de maximale hoogte van de recidiveboete? Wordt de maximale aflossingsduur ook verlengd, of blijft die gelijk aan de maximale duur bij een eerste boete?

Bron: Werkwijzer hoofdstuk 2.2 en 2.3 en Vragen 11/01/2016

✓ Afronding boete op veelvoud van € 10,-

De boete moet worden afgerond op een veelvoud van € 10,-. Is het een boete van 100% dan is dat niet mogelijk, aangezien dit het maximale boetebedrag is. Verhogen kan niet. Bij alle andere percentages is afronden wel mogelijk.

Bron: Handvatten hoofdstuk 9

✓ Recidive na nulfraude

Wordt binnen 24 maanden nogmaals de inlichtingenplicht overtreden zonder benadelingsbedrag, dan is een waarschuwing niet meer aan de orde. De boete wordt dan in principe vastgesteld op € 150,-. Sommige gemeenten kiezen ervoor om dit ook te relateren aan de mate van verwijtbaarheid.

Bron: Handvatten hoofdstuk 8

✓ Maximale hoogte boete

In de wet (artikel 18a, eerste lid PW) zijn de maximale bedragen vastgelegd van de boete. Deze bedragen ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie bedoeld in [artikel 23, vierde lid WvS](#) (€ 82.000). Is de overtreding niet opzettelijk begaan, dan bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in [artikel 23, vierde lid WvS](#) (€ 8.200). Deze maxima gelden ook voor recidiveboetes conform artikel 18a, vijfde lid

PW.

De kan-bepaling waarin het college de mogelijkheid krijgt om de bestuurlijke boete te verlagen indien sprake is van verminderde verwijtbaarheid is uit artikel 18a, zevende lid PW geschrapt. Dit is nu vastgelegd in de wet en het boetebesluit. Dat betekent dat er op dat punt geen beleidsvrijheid meer is.

Invorderen en schuldregeling

✓ Afzien terugvordering

Onder bepaalde voorwaarden mag na tien jaar worden afgezien van verdere terugvordering. Voorwaarden daarvoor kunnen in beleidsregels worden opgenomen.

Bron: Handreiking hoofdstuk 6.2, Werkwijzer hoofdstuk 4.3

✓ Incasso bij werkaanvaarding

Incasseren is verplicht zolang iemand in de uitkering zit. Als de uitkering beëindigd is, vervalt die verplichting. De prikkel om arbeid te aanvaarden kan worden versterkt door het bedrag dat maandelijks wordt teruggevorderd zo vast te stellen dat de financiële situatie toch verbetert.

Bron: Handreiking hoofdstuk 5.4

✓ Volgorde van incasso

De schuldenaar mag kiezen op welke vordering (terugvordering of boete) hij wil aflossen. Maakt hij geen keuze, dan kiest het college.

Bron: Handreiking hoofdstuk 6.3 en 6.4

✓ Verrekenen

De terugvordering en de boete worden verrekend (geen kan-bepaling maar een verplichting) met de bijstand of de IOAW- of IOAZ-uitkering. Dit geldt per 1/1/2017 ook voor een eerdere boete door een toevoeging in artikel 60, vierde lid PW.

✓ Schuldregeling

Er geldt beleidsvrijheid voor gemeenten die toegelaten worden tot de schuldhulpverlening. ~~Het geven van een schone lei mag niet als sprake is van een fraudevordering of boete.~~ Er worden twee leden toegevoegd aan artikel 18a PW (dertiende en veertiende lid) waarin het volgende wordt geregeld. Er kan een schone lei worden gegeven voor een bestuurlijke boete tijdens een schuldregeling als:

- Er geen sprake is geweest van opzet of grove schuld; en
- Betrokkene niet binnen één jaar nogmaals een boete heeft gekregen.

✓ Wordt binnen vijf na het besluit tot kwijtschelding weer een bestuurlijke boete opgelegd wegens schending inlichtingenplicht, dan wordt de kwijtschelding van de eerdere boete herzien.

Bron: Werkwijzer hoofdstuk 3.3

~~← Robuuste incasso~~

~~De recidive boete kan worden ingevorderd door de beslagvrije voet gedurende maximaal drie maanden op nihil te stellen. Of dit wordt toegepast en zo ja exact op welke wijze, wordt vastgelegd in een verordening.~~

~~Bron: Handreiking hoofdstuk 5.3 en 5.3.1 en werkwijzer hoofdstuk 1.1.1~~

Deze mogelijkheid om robuuste incasso toe te passen in geval van recidive vervalt per 1/1/2017. Artikel 60b PW komt in zijn geheel te vervallen. Dat betekent dat de verordening robuuste incasso bij recidive onverbindend is.

De verplichting om een verordening op te stellen uit artikel 8, eerste lid onder d PW staat nog wel in de wet, maar de verwachting is dat dit wordt gecorrigeerd met een veegwet.